Toruńska Legenda

Teatr „Baj Pomorski" – Scena Teatru Dziecięcego

Premiera: 29 grudnia 2009

Mały słownik języka staropolskiego

abucht - wędzone mięso
alembik - kocioł, bania
aliment - element, żywioł
alkermes - lekarstwo na m. in palpitacje serca
altembas - materia jedwabna przetykana złotem, rodem z Turcji
antidot - antidotum, lekarstwo
binda - wstęga, szarfa, opaska
brant - brylant
giezło - koszula, sukienka
barchan - gruba tkanina bawełniana lub lniano-bawełniana, z jednej strony gładka z drugiej strzyżona. Służył głównie do ochrony przed zimnem, nie zaś dla ozdoby, był więc ukrywanym elementem stroju.
bastramy - mięso suszone
farboty - koronki
frukty - owoce
kabat - krótki kaftan, strój otwarty zupełnie z przodu, z tyłu sznurowany, nieco podobny do munduru, ponieważ miewał mankiety innej barwy. Noszony przez kobiety i mężczyzn.
kanak - naszyjnik
konfekt - syrop
kankier - wrzód
kiereja - płaszcz podbity futrem
kruż - dzbanek, kubek, kielich
lanka - koszula, długa suknia
part - zgrzebne płótno
pstrociny - wymyślne ozdoby, kolorowe, zbytkowne stroje
sapory - pachnące przyprawy do potraw
spiża - żywność
syndon - cienki muślin
szołdra - szynka
wantuch - grube płótno, worek płócienny
wierciadło - lustro
zaliwajka - zupa

Mały słownik języka żeglarskiego

buchta - zatoka, wklęsły brzeg rzeki; zwój liny ułożony w kształcie "ósemki"
karpa - pień drzewa, mogący stanowić groźną, podwodną przeszkodę
blat - płaskie wypłycenie w formie ławicy piaskowej
kipa - tyczka kępowa, sygnalizująca którą burtą należy mijać kępę
hamerek - rączka, poprzeczna nasadka z twardego drewna w kształcie młotka na górnym końcu wiosła pychowego, służąca jako uchwyt do ręki lub do opierania o ramię przy pchaniu
laga - ustawienie kilku barek "burta w burtę"
płoń - na nurcie rzecznym obszar swobodnego zwierciadła wody
szrek - drąg
wąsy - rozchodzące się sfalowane ślady na powierzchni wody, zwiastujące przeszkodę pod powierzchnią lustra wody

Teatr „Baj Pomorski" – Scena Teatru Dziecięcego

scenariusz i reżyseria: Jacek Pietruski
asystent reżysera: Dominika Miękus
scenografia: Bohdan Butenko
muzyka: Krzysztof Zaremba, Waldemar Dziomba

obsada:
Natalia Brzyska - **Przekupa**
Weronika Celmer - **Katarzyna**
Maciej Dąbrowski - **Bogumił**
Aleksander Gałązka - **Strażnik**
Barbara Gumowska - **Dobromir**
Monika Kawecka - **Dobromir**
Natalia Mielcarek - **Mysi Król**
Olga Nocny - **Flisak**
Joanna Pawlikowska - **Strażnik**
Mateusz Rutkowski - **Strażnik**
Aleksandra Skonieczna - **Katarzyna**
Szymon Sokołowski - **Strażnik**
Tomasz Szałwiński - **Bogumił**
Marcin Wielewicki - **Mysi Król**
Olga Wiśniewska - **Mieszczka**
Weronika Wojtaś - **Czarownica**

oraz aktorzy Teatru „Baj Pomorski":
Grażyna Rutkowska-Kusa - **Czarownica**
Jacek Pietruski - **Głos Bartłomieja**
Jacek Pysiak - **Głos Retmana**
Anna Katarzyna Chudek - **Głos Przekupy**
Dominika Miękus - **Głos Przekupy**

Legenda - słowo to pochodzi z języka łacińskiego i oznacza to, co powinno być przeczytane. To opowieść, która w czasach średniowiecza utrwalała w pamięci potomnych historie życia świętych. Z czasem słowem tym określono historie zawierające elementy fantastyki, opowieści ludowe związane z wierzeniami, zdarzeniami historycznymi, dziejami miast, ważnymi, tajemniczymi miejscami i postaciami. Legendy są jednym z najbarwniejszych świadectw kultury narodowej.

Legendy o Toruniu tłumaczą pochodzenie nazwy miasta i jego symboli, np. anioła w herbie, wyjaśniają tajemnicę powstania krzywej wieży, są zapisem zdarzeń niezwykłych, jak choćby plaga żab. Wśród wszystkich toruńskich legend najsłynniejsze są opowieści o piernikach, których historia liczy sobie ponad 700 lat. Niepowtarzalny korzenny smak tych smakołyków i ich oryginalne kształty zachęcały do tworzenia barwnych legend, które nadawały toruńskiemu piernikowi tajemniczy rodowód tak receptury jak i formy oraz utrwalały jego sławę jako jednego z najznakomitszych wyrobów piekarskich. Różne fantastyczne wersje legend o toruńskich piernikach powstały jednak znacznie później niż pierniki. Największy rozwój tych opowieści przypadł na XIX wiek. Do dnia dzisiejszego legendy o piernikach są najsłynniejszymi historiami związanymi z Toruniem, a pierniki najbardziej rozpoznawalnym symbolem miasta. Jan Sztautynger napisał we *Fraszkach*:

„Dopiero w Toruniu pojąłem,
że piernik bywa kunsztu dziełem."

Przedstawienie *Toruńska legenda* łączy kilka najważniejszych legend o Toruniu: o piernikach zwanych „katarzynkami", o Bogumile, flisaku i pladze żab. Jest kolejną, pełną fantazji i elementów dawnego życia miasta, legendową opowieścią o Toruniu. Toruń jest tu miastem portowym, w którym rozwijają się liczne rzemiosła i kwitnie handel. Jego bezpieczeństwa strzegą bramy i mury, a urok tworzy piękna architektura kamienic oraz panoramy. W takiej atmosferze rozgrywa się opowieść o flisaku imieniem Bogumił, który z miłości do Katarzyny, córki cenionego piekarza, stanie się nie tylko pomocnikiem w piekarni, ale wybawicielem miasta. Staropolski klimat nadaje temu przedstawieniu słownictwo zaczerpnięte z dawnego języka polskiego. Przeszłość miasta ożywa na scenie w scenografii Bohdana Butenko, artysty należącego do grona największych polskich ilustratorów. Narysowane jego kreską postaci i miejsca zdarzeń przeniesione zostały na formę teatru cieniowego z cieniami kolorowymi. Animatorami całej rzeczywistości teatralnej są mali aktorzy tworzący Scenę Teatru Dziecięcego przy Teatrze „Baj Pomorski". *Toruńska legedna* to ich trzecia premiera przygotowana pod opieką Jacka Pietruskiego (wcześniejsze to: *Akademia Pana Brzechwy* - 2006, *Dziadek do orzechów* - 2008).

Marzenna Wiśniewska

Teatr „Baj Pomorski"
Dyrektor: Zbigniew Lisowski

ul. Piernikarska 9; 87-100 Toruń
tel.: 56 652 24 24, 652 20 29
Fax: 56 652 27 17
e-mail: sekretariat@bajpomorski.art.pl
www.bajpomorski.art.pl

Główna księgowa: Bernadeta Kaźmierska
Sekretariat: Barbara Kamińska
Kierownik literacki: Marzenna Wiśniewska
Główny specjalista ds. kultury: Krystian Kubjaczyk
Kierownik muzyczny: Krzysztof Zaremba
Kierownik administracyjno-techniczny: Kazimierz Lewandowski
Kierownik pracowni teatralnych: Aneta Tulisz-Skórzyńska

Elektroakustycy: Piotr Frąckiewicz, Waldemar Dziomba
Techniczna obsługa sceny: Andrzej Kolankowski,
Wojciech Domański, Sławomir Marks,
Bogdan Olszewski

Pracownie teatralne:
Maria Chamska, Ryszard Gumowski, Jarosław Kamiński,
Bogdan Nowakowski, Andrzej Pietrzak

Dział Organizacji Widowisk:
Kierownik – Marlena Marks
Organizator-realizator: Marta Kaźmierska
tel.: 0-56 652 24 24, 652 20 29 w. 35, 36 fax: 37
e-mail: organizacja@bajpomorski.art.pl

Redakcja programu: Marzenna Wiśniewska

W programie wykorzystano projekty scenograficzne Bohdana Butenko.